

Když na vás v San Marcos čeká
na uvítanou upřímné dětské objetí,
nemůže mise dopadnout jinak než dobře.

Lekce mezi banánovníky

Mexiko očima RADKY MYŠKOVÉ

Padesátitisícový Coatepec leží necelých sto kilometrů od přístavu Veracruz, kam v roce 1519 připlul Hernán Cortéz a začal aztéckou genocidu. Usměvavá asymetrická dáma (asi metr do šířky, asi metr do výšky) na mě z auta, které vypadá jako malý nákladák, volá: „Radka! Bienvenida!“ Imelda je ředitelka projektu „Mujeres productivas“ – produktivní ženy, který pomáhá ženám ze slabých sociálních vrstev s prodejem jejich ručně vyráběných produktů. Z okna jejího tanku na mě září ještě tři dětské úsměvy a mává další dospělá ruka. Nasedám.

Po dvaceti minutách jízdy mezi banánovníky, kávovníky a pomerančovníky se ocitáme v malé vesnici „en el medio de nada“ (uprostřed ničeho) San Marcos. Předtím se mě ještě Imelda zeptá, jestli nemám strach působit v oblasti, kde si před měsícem narkotrafikanti vyřizovali účty a zastříleli si u toho, bohužel na veřejnosti. „Ne, nemám strach. Věřím, že stejně přitahuje stejně a že můj osud nebude naplněn zbloudilou kulkou při vyřizování účtů mexických drogových dealerů,“ odpovídám. Ale dobře vím, že Mexiko drogově ovládá několik „narkorodin“, z nichž nejsilnější jsou „Los Zetas“. Shodou okolností se zrodili právě ve Veracruzu a nejednou byli v médiích označeni za nejosfistovanější, nejkrutější a technicky nejvyspělejší kartel v Mexiku. Když před Imeldou vyslovím „Los Zetas“, prudce šlápne na brzdu, zatáhne

→ **Každodenní ranní rituál**, čerstvá šťáva z „džusárny u Pepého“.. Na ekologii se v Mexiku moc nehraje, nápoje se servírují do plastových pytlíků. ↘ Kůň stále patří na mnoha místech Mexika k běžným dopravním prostředkům. **Jeho hřbet sedlají mladí i staří.** ↘ **San Jerónimo přeložil Bibli** z řečtiny a hebrejštiny do latiny a my jsme v po něm pojmenované kapli překládali ze španělštiny do angličtiny.

všechna okýnka a septá: „To slovo už nikdy neříkej, před nikým a nikde, to slovo přináší smrt.“

Parkujeme před domem, o kterém nelze určit, zdali je polorozpadlý či polodostavěný. Ze dveří vybíhají další děti. V ten moment mi probíhají všechny mé cesty po Mexiku hlavou, jako bych prožívala klinickou smrt. Všechny ty cesty za miliony migrujících motýlů v Michoacánu, hejna velryb na Kalifornském poloostrově, *salsa* na karibských plážích, výstup na činnou sopku Popocatepetel, mystické pyramidy. Nic z toho se ve mně neodehrávalo tak hluboko a nebylo tak plně smyslu jako jiskry v očích dětí, které běží k našemu autu. Mexiko mi tolik dalo a teď můžu dát něco i já Mexiku. Kruh se uzavírá. Slané kapky nejde zastavit. Roztahují paže a moje náruč je v sekundě vyplněna čtyřmi hroudami štěstí. Nepotřebují vědět nic, stačí jim, že jsem. Hádají se o to, kdo mě chytne za ruku. Jsou zvědavé. „Jaká byla cesta? Jak se máš? Znáš Mexiko?“ Obdivuji jejich spontánnost, otevřenost, čistotu a důvěru – začínám se sama sebe ptát, kdo koho vlastně co učí. Hned se stávám jednou z nich, mám novou rodinu, se kterou se znám už po staletí.

Vstupujeme do něčeho, co je podobné obýváku. Podlahu tvoří udusaná hlína, stěny jsou z betonových panelů a mně se zdá, že mezi ně zedník zapomněl dát maltu. Uprostřed stůl a šest židlí, za igelitovou plachtou kuchyňka, oltář s Panenkou Marií Guadalupskou – patronkou všech Mexičanů. Můj vnitřní rentgen snímající vše v místnosti přeruší pohled stařenky. „Vítej v San Marcos, dcerko, posad se a dej si s námi oběd.“ Než dosednu, chytne mě za ruku a tou druhou začne jezdit po zádech. Najednou si připadám, že mám v páteři perlový náhrdelník, za který ona popotahuje. Je to příjemné. Lup a korále jsou venku. „Teď už tě nebude bolet za krkem, už je to pryč.“ Laskavý úsměv a pohled do očí připomínajících zahradu moudrosti. Nikdo nic nemusí, jenom chce. Zavoní káva.

HAND MADE MARKETING

Vše funguje přesně tak, jak bylo dohodnuto s českým občanským sdružením United Vision. Jeho inzerát jsem našla na španělském institutu týden poté, co jsem se rozhodla posunout své cestování někam dál – dát mu vyšší smysl. Stačil telefonát a jedna informační schůzka. Zástupkyně organizace, která už deset let posílá dobrovolníky do svých komunit v Mexiku, mi vysvětlila vše potřebné. Letenku jsem koupila z vlastní kapsy, ubytování a stravu zajistí v Coatepecu šéfová z Mujeres productivas. Můj

pokoj v jejím domě připomíná ubikaci dvouhvězdičkového mexického hostelu. Není to špatné, až na 90procentní vlhkost. Po týdnu mi v polobotkách vyrostla plíseň. V noci je horko, větrák se použít nedá. Vydává zvuk podobající se randálu z nastartované helikoptéry.

Imelda je skvělý marketér. Reklamu vyřeší velká čtvrtka s nápisem „Hodiny angličtiny s naší dobrovolnicí z Evropy Radkou Myskovou zdarma – zápis zde v kanceláři.“ Vyvěsíme „plakáty“ a vyrazíme do místního největšího svatostánku Parroquia de San Jerónimo na náměstí.

Kněz je laskavý, k výuce nám půjčuje zadní část kostela a žehná: „Vítej, kéž ti Bůh žehná, dcero.“ Stejně milý je i ředitel místní univerzity. Třetí místo pro šíření znalosti angličtiny je ve vesnici San Marcos, prý je tam kaplička na náměstí a tam budu učit. Obědy zajistíme barterem. A tak mi přibývá další třída. Číšníci z Casa Bonilla – jedné z nejluxusnějších restaurací ve městě. Za výuku nejdůležitějších gastronomických frází v restauraci si pak každý den mohou vybrat jednu z místních specialit. *Tacos*, aztécká polévka, *tamales* nebo krocan s omáčkou z čokolády. Moje chuťové pohárky zažívají každý den orgasmické orgie. Nedivím se, že je tradiční mexická kuchyně zařazena na Seznam UNESCO v kategorii nehmotných kulturních památek lidstva.

Inzerát jsem našla na španělském institutu týden poté, co jsem se rozhodla svému cestování dát mu vyšší smysl

UČEBNA BEZ STŘECHY A ZDÍ

Pět dnů po příjezdu začínám vyučovat čtyři skupiny. Naštěstí mě United Vision vybavila metodikou výuky angličtiny. Vytvořili ji mí dobrovolníci kolegové, kteří s mexickými dětmi pracovali přede mnou. Můžu se držet „mustru“, který dolaďuji dle přání a potřeb žáků. Dospělý nejvíce oceňují konverzaci. Snaží se. Děti milují papírky s barvami, které se právě učíme. Rády kreslí ovoce, které jim anglicky předříkávám. Jen udržet jejich pozornost je někdy heroický výkon. Tu projede kolem kapličky strýc na oslu, tam se prožene

kamarád na něčem, co konstrukcí připomíná motorku. Vykřikují a odbíhají. Vyučovat více než 30 minut nemá smysl. Kaplička není ještě zdaleka dostavěná. Má pouze oltář s patronem vesnice San Jerónimo a něco jako obvodový plot.

Při hezkém počasí sedíme u oltáře a zpíváme anglické písničky. A já v duchu vzpomínám na doby, kdy jsem se učila španělsky na UNAM (Universidad autónoma de México) největší univerzitě v Latinské Americe, čítající na 340 000 studentů. Na tvorbě jeho kampusu se podí-

lelo na 60 špičkových architektů, inženýrů a umělců je tak působilý, že byl zapsán na Seznam světového dědictví UNESCO.

A teď vyučuji anglická slovíčka v kapli, která nemá ani zdi, ani střechu. V dešti je to horší. Naštěstí se opět projeví dobrota místních, já i sedm mých žáků je vpuštěno do nedalekého obydlí. Pokoj 2 x 3 metry přetéká horou oblečení a hraček. V haldě těžko identifikovatelných předmětů vysvětluji význam slovesa „to be.“ Po chvíli děti skandují, že chtějí poslouchat anglické písničky z iPadu. No neudělejte to pro ně. Když zrovna neprší, zůstávám s nimi i po naší společné výuce. Hrajeme fotbal nebo kreslíme na chodník. Ukájím jejich zvědavost a vyprávím o Evropě, českých dětech, pečené kachně a moravském kroji. A ony touží! Touží po tom jednou něco podobného spatřit, vyrazit někam na výlet, jít

Kaskády Teocelo jsou zapomenutým rájem, ve kterém ticho střídá dunění padající vody z 20 metrů vysokého vodopádu.

↑ „Dokud mohu, pracuji.“ Dědeček jednoho z žáků po návratu z cukrové plantáže. ↑↑ Neodmyslitelnou součástí dobré mexické restaurace jsou hudebníci, kteří **při jídle hrají vaše oblíbené skladby**. Mně v „domovské“ restauraci Casa Bonilla hráli „Škoda lásky“. ↗ **Zevlovat, drbat a smát se** – tři nejčastější aktivity mexických vesničanek.

do restaurace. I když mají základní vzdělání a nespádají do skupiny nejchudších obyvatel Mexika, sen o návštěvě hlavního města se pro ně může stát neuskutečnitelným.

KDO KOHO VLASTNĚ UČIL

Být dobrovolnicí mi umožnilo koupat se v lagunách místních vodopádů, pochovat si v dlani motýla „mariposa ochenta y ocho“, jemuž příroda na křídla vymalovala číslo 88, určovat druhy ještěrek, které občas proběhly po stropě mého pokoje, najít odvahu a sníst místní specialitu – sušenou kobylku. Místní sedlář, pekař, koňák, výrobce tortill nebo majitelka kavárny mě s radostí nechali vyzkoušet si jejich řemeslo. V kavárně v altánu na náměstí jsem se každé poledne sešla k voňavému šálku s místním stařešinou (schází se tam už přes 50 let) a společně jsme diskutovali nejen o politicko-společensko-kulturní situaci v Mexiku, ale gentlemani s radostí hovořili o Kunderovi, Masarykovi či Havlovi. Mohla jsem svobodně běhat mezi pomerančovými, banánovými a kávovými a navštěvovat vesnice, kde je za hlavní dopravní prostředek stále považován kůň a kde „las indígenas“ (původní obyvatelé Mexika) na trzích ručně vyrábějí vše od magických sošek plodnosti po pestrobarevné ubrusy.

Poznala jsem blíže své předsudky a „strachy“. To, že do autobusu nastoupí dvacet chlápků s mačetami,

přece ještě neznamená, že mi jdou useknout hlavu nebo uši. Prostě jen jedou do práce na plantáž s cukrovou třtinou. Týdny strávené s pilnými studenty mi byly tréninkem trpělivosti a ujistili mě, že když zpomalím, vytvořím toho paradoxně více, než když jedu na plné otáčky. Moje aktivity nebyly o tom proč, pro koho a co jsem v jakém množství udělala, ale o vztahu k druhým lidem a potažmo k sobě samé. Chtěla jsem vytvořit příběh, který povzbudí mě i mé okolí ve schopnosti dávat. Dát může každý, bez ohledu na volný čas, věk nebo schopnosti. Nikdy není moc pozdě ani příliš brzy, abychom s tím začali. 🌍

RADKA MYŠKOVÁ

Po dokončení studia ekonomie se rozhodla cestovat. Navštívila na 50 zemí světa, pila rum na Kubě, tančila tango Argentíně, létala helikoptérou nad kráterem činné havajské sopky. Nejvíce si však zamilovala Mexiko, kde prožila tři roky života. Živila se jako zaměstnankyně Úřadu vlády ČR nebo jako balička temperových barev. Cítí se být životní opti-

mistkou, cestovatelkou s vášní pro fotografování, vypravěčkou i posluchačkou inspirativních příběhů. V současnosti dováží šperky z Mexika a o této zemi také pořádá besedy. Zároveň studuje psychosociální studia a pracuje v centru rozvoje osobnosti pro ženy a dívky. Několik let se angažuje jako dobrovolnice v Klokánku Hostivice. Je snílek, který je důkazem toho, že sny nemusíme pouze snít, ale také je žít.